

מביא עליה אלא קרבן עולה ויורד, נחשבת חטאתו כאינה קבועה, ואין מביאים אשם תלוי מספק!⁽⁸⁾

תנא קמיה דרב ששת: אשם תלוי בא על טומאת מקדש וקדשיו הואיל ונאמר בו כרת כבחתאת קבועה.

שלא התמעט מפרשת טומאת מקדש, אלא שלא הוזכר בו חיוב עולה ויורד ושב לחטאת קבועה. ודעת רבי אליעזר כי פרשת עולה ויורד לא נאמרה לנשיא לגבי טומאת מקדש וקדשיו, ואינה אלא להדיוט שקרבנו בעשירות בכשבה, וכן משמע בתוס' רא"ש הנ"ל. כי החילוק בקרבן חטאת רק בשבועות העדות וביטוי, אך בטומאת מקו"ק שיש בה כרת דין הנשיא בחטאת קבועה של שער, ולא נאמר לו כלל עולה ויורד בעוון זה.

אולם הגרעק"א [בשו"ת ח'] ביאר כי חטא טומאת מקו"ק יצא מכלל חטאת קבועה, מפני שהוא מתעסק ואינו יודע כלל בחטאתו. ומתעסק נחשב כעושה עבירה, אלא שאינו מתחייב עליה חטאת קבועה, אלא די לו בקרבן עולה ויורד, והיינו טעם תוס' שחלקו על רבינו תם. ותמה החזו"א כיצד לביאורו יתחייב נשיא חטאת קבועה, והלא מתעסק בלבד הוא.

ויתכן שאין כוונת הגרעק"א שמתעסק אינו מתחייב חטאת כי אם עולה ויורד. אלא שהתורה חייבה עולה ויורד אף על מתעסק, והיינו שאין מתעסק פטור אלא בחטא שחטאתו קבועה, אבל בחטא של עולה ויורד גם מתעסק חייב, ולפיכך נשיא מתחייב בעוון זה חטאת קבועה. ואף שהגרעק"א ביאר ביסודו את טעם תוס' שפטור לפי רבי עקיבא בהעלם מקדש אפילו מחטאת קבועה, משום שהוא מתעסק, אין הנידון דומה לנשיא, כי לר"ע לא נאמרה הפרשה בהעלם מקדש, ולכן פטור לגמרי אבל נשיא שחטא בחטא זה מתחייב עליו חטאת קבועה.

8. רש"י פירש שנשיא אינו מביא אשם תלוי כיון שהשער הבא על טומאת מקו"ק אינו נחשב

בשעיר, וממילא לא יצאה בו טומאת מקו"ק לדון בעולה ויורד, ונשאר דינו להביא שער. ואינו דומה לכל יחיד שאם יצא דינו באיזה עוון להתחייב עולה ויורד, שוב אינו מתחייב עליו חטאת קבועה.

ובמנחת ברוך [ט'] הקשה על רבינו תם מדברי ריה"ג שפטר את הנשיא לגמרי, משום שאינו בא לידי עניות. ואמנם צריך לבאר במה חולק ריה"ג על רבי עקיבא שחייב את המשיח חטאת קבועה, אף שפטרו מעולה ויורד כי אינו מתכפר באחת מהן.

ובקהלות יעקב [ט'] כתב שרבינו תם סבר כי רק העלם טומאה יצא לדונו בעולה ויורד, וחלוק ממנו חיוב הקרבן על העלם מקדש, שהוא בא על פשיעה בהעלם אחר, והעלם זה לא יצא מעולם מהכלל, ושייך בו חטאת קבועה. ולפיכך ריה"ג פטר את הנשיא לגמרי, כי סובר שאף העלם מקדש בעולה ויורד, ואם כן, משיח יצא כולו בעולה ויורד, ואינו בכלל חטאת קבועה. ולדבריו צריך לומר שרבי עקיבא חייב משיח בחטאת קבועה רק בהעלם מקדש, וזה דוחק גדול, וכן יקשה עדין על רבי אליעזר שמחייב נשיא שער.

ולפיכך מסתבר לומר כמבואר לעיל [עמוד א' הערה 7], שלריה"ג נשיא פטור מעצם הקרבן, כי התמעט הגברא מחיובו. ולכן אינו מתחייב על עונו בחטאת קבועה, כי לא חל עליו כלל חיוב עולה ויורד, ואינו נחשב כיוצא מן הכלל לדונו בעולה ויורד, כיון שמעולם לא התחייב בו.

אך לרבי עקיבא אין מיעוט על עצם החיוב, אלא שאינו יכול להביא קרבן, כיון שאינו באחת מדרגות הקרבן, ולפיכך מתחייב בחטאת קבועה תחתיו. והוא הדין בהעלם מקדש לרבינו תם,